

במחשבה צלולה, ואופטימית

בחודש דצמבר נפרדנו מחברתנו ד"ר רנית גרוסאוג, מנחה במחלקה לסוציולוגיה, מדע המדינה ותקשורת, שנפטרה ממחלת הסרטן. חייה המקצועיים והפרטיים של רנית הצטלבו עם רבים באוניברסיטה הפתוחה ומחוצה לה. אנו מבקשים לשתף בכמה תחנות מרכזיות בחייה ובפעילותה ד"ר סימונה וטרמן ועודד ג'קמן

ואכן, מעבר ליכולותיה בתחום ההנחיה, רנית לקחה חלק משמעותי בהכנת הקורס "דיגיטליות בתרבות ובחיי היומיום" להוראה, וכעבור שנה שימשה כמרכזת הקורס במשך סמסטר אחד. על כך מספרת ד"ר סימונה וטרמן: "יכולתי לסמוך על ההבנה התיאורטית העמוקה שלה ועל רוחב האופקים האקדמי שהפגינה. לצד זה, רנית ידעה לתרגם את הידע המחקרי שלה להוראה מעניינת. עבדנו צמוד גם לאורך תקופות מאתגרות מבחינה בריאותית, ורנית הוכיחה נחישות ותשוקה עזה 'לנרמל' את חייה ככל יכולתה ולא לאפשר לקשיים הרבים לשבש את עבודתה. בנועם הליכותיה, באופטימיות העצומה שלה ובשמירה קנאית על מחשבה צלולה ועל ניתוק אינטלקטואלי ממצבה הבריאותי, היא ריגשה אותי יותר ויותר ככל שהתקרבונו בשנים האחרונות ועד לימיה האחרונים".

"לרנית הייתה סקרנות אינטלקטואלית", מספר עודד ג'קמן. "כאשר החלה ללמד קורס העוסק בשאלת המשחקים, לא רק חקרה לעומק את הטענות התיאורטיות, התפלפלה והתעמתה איתן, אלא שילבה בשיעוריה דוגמאות מחיי המשפחה ומחיי ילדיה, והציגה לסטודנטיות ולסטודנטים את מורכבותן של תופעות חברתיות באופן קולח ואנושי. בחוכמתה, סיפרה לסטודנטיות ולסטודנטים מיידי בתחילת הסמסטר שהיא חולה, ושלצורה הדבר עשוי להשפיע במעט על המפגשים. כולם היו אמפתיים. היו שסיפרו לה את סיפורם המשפחתי, אחרים שאלו שאלות. במעשה זה, למעשה, רנית העניקה את שיעור התקשורת החשוב ביותר, שיעור בחמלה אנושית".

השם רנית מסמל שמחה, אושר וגישה אופטימית לחיים, כך מצאתי פעם בשיטוטיי באינטרנט. בעיניי השם מתאים לרנית מאוד, "ציינה נטע זיסקינד. "רנית הייתה מנחה ותיקה בקורס 'תקשורת כתובות' וגם בקורס 'לגדול עם הטלוויזיה והאינטרנט' שהיה קרוב מאוד לתחום התמחותה. שמחת החיים שלה באה לידי ביטוי בהתלהבות שהביאה לכיתה וביכולתה להדביק את הסטודנטים והסטודנטיות בהתלהבות זו. בדרכה החייכנית היא הצליחה לגרום להם לחשוב, לבקר וללמוד מתוך עניין אמיתי. לעתים קרובות הסטודנטים והסטודנטיות כתבו שאמות המידה של רנית היו גבוהות והיה לא קל לקבל ציון גבוה במטלות שבדקה, אך המסירות שהציגה כלפי הכיתה ככלל והמידה שבה הייתה נגישה לכל מי שפנה אליה גרמו להם להגיע לכיתה בשמחה. הם פשוט נהנו ללמוד אצלה".

"הכרתי את רנית לפני יותר מעשרים שנים ולימדנו יחד במספר קורסים" מספר עמירם רומם. "המקצועיות הייתה בראש מעייניה. היא ידעה תמיד למקד אותנו בהערות ולחדד במקומות שהיו פחות ברורים. בשנתיים האחרונות הכרתי צד נוסף שלה, כמרכזת מחליפה בקורס חדש. רנית עיצבה את דרך ההוראה, כיוונה אותי כיצד נדאי ללמד את הקורס, ודי מהר קיבלתי פידבקים מדהימים מהסטודנטים. ברמה האישית, לכתה של רנית בטרם עת הוא אובדן ענק". מוסיפה יולי בן חיים: "אני לא יכולה לתאר לעצמי כמה אומץ היה צריך להיות לרנית. אומץ במובן העמוק של המילה. כמה אומץ היה צריך להיות לה לדבר על המחלה. כמה אומץ היה לה כדי לתמוך באחרים, בנו העמיתים שלה ובסטודנטים שלה".

מסחריים הולכים וגוברים פוגעים עמוקות באחריות האתית שיש לגופי השידור לילדים? והשני - כיצד טכנולוגיות ופלטפורמות דיגיטליות חדשות הגדירו מחדש (ולתמיד) מהי 'טלוויזיה' לילדים בקרב אנשי מקצוע? מאמרים אלו היו מחווה לתכונותיה של רנית כחוקרת שהתברכה ביכולות התבוננות ובפרשנות חדת ראייה. פטירתה בטרם עת מותירה פער לא רק בחיי משפחתה, אהוביה ועמיתיה, אלא גם בתחום אקדמי שרק זה עתה החלה להשפיע עליו."

קרעי נורמליות יום-יומיים

רנית שיתפה אותנו בקשייה לאורך השנים. "ידעתי כבר מתחילת הדרך על מחלתה, ובה בשעה על סירובה העיקש לעסוק בה, למעט במקרים שבהם הדבר הפריע לה להגיע לעבודה ולתפקד בה", תאר ד"ר דוד לוי. "כל זה נשאר מאחורי הקלעים. אני, כמו תלמידיה, חווינו אדם רחב לב, מסור וחייכן עם אנקדוטות של פיקניקים בעליי ניחוח דרום אמריקאי, וקטורים על הילדים, על הסטודנטים המעצבנים ועל הקושי לשלב עבודה ומשפחה וגם לכתוב דוקטורט".

"אבל המחלה הייתה שם מעת לעת בין קרעי הנורמליות היום-יומיים. בין העבודה, גידול הילדים, ההתעקשות לכתוב דוקטורט (עבודה הירואית בפני עצמה, סביב נושא שהיה אתגר מחקרי עצום בפני עצמו), פרסומים בחו"ל, תוכניות מעשיות למחקר פוסט בחו"ל, הגשת מועמדות למשרות, ואפילו חלומות על פוסט דוקטורט בחו"ל וקריירה אקדמית תובענית של ממש. רנית פשוט התעקשה לחיות ובכל מחיה. זו הייתה מנגינת חייה".

"גם כשמלאכת ההנחיה כבר הייתה לה קשה, רנית הצליחה להמשיך לשמור על רמת הוראה גבוהה ואמרה שהיא נהנית מאוד להמשיך ללמד ותעשה זאת ככל שרק תוכל", סיפרה ד"ר נטע זיסקינד. "היא הייתה אמיצה גם בשיתוף שלי, ובהמשך גם של צוות הקורס, במצבה. צורת העבודה באוניברסיטה הפתוחה לא תמיד מאפשרת יצירת קרבה בין אנשים, אבל רנית הצליחה לגשר על פערי המרחק ולהיכנס ללב של כלונ. אני אזכור היטב את הסיפורים על ילדיה שבהם הייתה גאה כל כך (וששימשו לעתים גם להדגמת החומר בשיעורים הקשורים בילדים, טלוויזיה ואינטרנט). יותר מכול אזכור את הגישה הכל כך נדיבה, שרואה את הטוב באנשים, שאפיינה אותה".

"רנית הייתה הדוקטורנטית שלי בשנים 2012-2017 בחוג לתקשורת ועיתונות באוניברסיטה העברית", מספר פרופ' פול פרוש. "בהתחשב בעובדה ששינוי גרנו ברעננה, במשך כמה שנים נסענו יחד מהבית להר הצופים וחזרה על בסיס שבועי, נוסעים בפקקים ומפטפטים על החיים, היקום ואיך לפרסם מאמרים. רנית הייתה בת שיח נהדרת, וזמן הנסיעה חלף במהירות".

"אופיה הנעים היה מכריע גם למחקר הדוקטורט שלה: היא הייתה אחת ממספר קטן מאוד של אנשים ברחבי העולם שהצליחו לבצע עבודת שטח אתנוגרפית מלאה במשך שנה שלמה - תצפיות יומיות, לא רק ראיונות - במשרדי חברת מדיה מסחרית (הופ!). העובדה שרנית הצליחה לקבל גישה לכל מה שקורה בחברה, מלבד הפגישות הפיננסיות החסויות ביותר, הייתה מדהימה כשלעצמה, והרבה נזקף לזכות האישיות הקלילה והחביבה שלה, כמו גם לרצינותה. "הפרויקט של רנית היה, למיטב ידיעתי, עבודת השדה האתנוגרפית היסודית ביותר על הפקת מדיה שנעשתה אי פעם בישראל (ובין פרויקטים בודדים אחרים מסוג זה שבוצעו ברחבי העולם בחקר טלוויזיה לילדים). הוא הוביל לשני מאמרים בכתבי עת אקדמיים בין-לאומיים מובילים: Television and Journal of Children and Media, ו-New Media. מאמרים אלה ניתחו אתגרים מרכזיים העומדים בדרכם של מפקי טלוויזיה לילדים בתקופה של גלובליזציה מועצמת, שינוי רגולטורי ושינוי טכנולוגי, והציגו שני היבטים: הראשון - כיצד לחצים